"Mensenrechtenverdediger" is een term die wordt gebruikt om mensen te beschrijven die, individueel of samen met anderen, op vreedzame wijze handelen ter bevordering of bescherming van mensenrechten. Mensenrechtenverdedigers worden vooral geïdentificeerd door wat ze doen en de term kan het beste worden uitgelegd aan de hand van een beschrijving van hun acties (sectie A hieronder) en van enkele contexten waarin ze werken (sectie B hieronder). De gegeven voorbeelden van de act[1] iviteiten van mensenrechtenverdedigers vormen geen uitputtende lijst.

A. Wat doen mensenrechtenverdedigers?

1. Alle mensenrechten voor iedereen

Een mensenrechtenverdediger kan optreden namens individuen of groepen om een mensenrechtenrecht (of rechten) te verdedigen. Mensenrechtenverdedigers streven naar de bevordering en bescherming van burgerlijke en politieke rechten, evenals naar de bevordering, bescherming en verwezenlijking van economische, sociale en culturele rechten.

Mensenrechtenverdedigers pakken alle zorgen over mensenrechten aan, die kunnen worden behandeld als:

De straffen varieerden van standrechtelijke executies, martelingen, willekeurige arrestaties en detentie, vrouwelijke genitale verminking, discriminatie, werkgelegenheidsproblemen, gedwongen uitzettingen, toegang tot gezondheidszorg tot giftig afval en de impact daarvan op het milieu. Verdedigers zetten zich actief in voor mensenrechten die uiteenlopen van het recht op leven, voedsel en water, het recht op de hoogst haalbare gezondheidsstandaard, het recht op adequate huisvesting, het recht op een naam en nationaliteit, het recht op onderwijs, het recht op bewegingsvrijheid en het recht op non-discriminatie. Soms richten ze zich ook op de rechten van bepaalde categorieën personen, zoals vrouwenrechten, kinderrechten, de rechten van inheemse volkeren, de rechten van vluchtelingen en ontheemden, de rechten van lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgenders en interseksuelen, de rechten van personen met een beperking en de rechten van onderdanen of taalkundigen.

2. Mensenrechten overal

Mensenrechtenverdedigers zijn overal ter wereld actief: in staten die verdeeld zijn door interne gewapende conflicten, maar ook in stabiele staten; in niet-democratische staten, maar ook in staten met een sterke democratische praktijk; in economisch ontwikkelende staten, maar ook in ontwikkelde staten. Ze streven ernaar de mensenrechten te bevorderen en te beschermen in de context van diverse uitdagingen, waaronder hiv/aids, ontwikkeling, migratie, structurele aanpassing en politieke transitie.

3. Lokale, nationale, regionale en internationale actie

De meeste mensenrechtenverdedigers werken op lokaal of nationaal niveau en zetten zich in voor de naleving van mensenrechten binnen hun eigen gemeenschappen en landen. In dergelijke situaties zijn hun belangrijkste tegenhangers de lokale autoriteiten die belast zijn met het waarborgen van de naleving van mensenrechten binnen een provincie of het land als geheel. Sommige verdedigers zijn echter actief op regionaal of internationaal niveau. Zij kunnen bijvoorbeeld de regionale of wereldwijde mensenrechtensituatie monitoren en informatie verstrekken aan regionale of internationale mensenrechtenmechanismen, waaronder de andere speciale 2 rapporteurs van de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties en verdragsorganen.

Mensenrechtenverdedigers werken steeds vaker op een gemengde manier. De nadruk ligt op lokale en nationale kwesties op het gebied van mensenrechten, maar verdedigers leggen ook contact met regionale en internationale instanties die hen kunnen helpen bij het verbeteren van de mensenrechten in hun land.

4. Het verzamelen en verspreiden van informatie over overtredingen

Mensenrechtenverdedigers onderzoeken, verzamelen informatie over en rapporteren over mensenrechtenschendingen. Ze kunnen bijvoorbeeld lobbystrategieën gebruiken om hun meldingen onder de aandacht te brengen van het publiek en belangrijke politieke en juridische functionarissen, zodat hun onderzoekswerk serieus wordt genomen en mensenrechtenschendingen worden aangepakt. Meestal wordt dit werk uitgevoerd door mensenrechtenorganisaties, die periodiek rapporten over hun bevindingen publiceren. Informatie kan echter ook worden verzameld en gerapporteerd door een individu die zich richt op één specifiek geval van mensenrechtenschending.

5. Ondersteuning van slachtoffers van mensenrechtenschendingen

Een zeer groot deel van de activiteiten van mensenrechtenverdedigers bestaat uit het ondersteunen van slachtoffers van mensenrechtenschendingen.
Het onderzoeken en melden van schendingen kan helpen om aanhoudende schendingen te beëindigen, herhaling ervan te voorkomen en slachtoffers te helpen hun zaak voor de rechter te brengen. Sommige mensenrechtenverdedigers geven professioneel juridisch advies en vertegenwoordigen slachtoffers in de rechtszaak. Anderen bieden slachtoffers counseling en rehabilitatieondersteuning.

6. Actie om verantwoording af te leggen en een einde te maken aan de straffeloosheid

Veel mensenrechtenverdedigers zetten zich in om verantwoording af te leggen voor de naleving van de juridische normen inzake mensenrechten. In de breedste zin van het woord kan dit betekenen dat ze lobbyen bij autoriteiten en pleiten voor grotere inspanningen van de staat om de internationale mensenrechtenverplichtingen na te komen die de staat heeft aanvaard door middel van de ratificatie van internationale verdragen.

In meer specifieke gevallen kan de focus op verantwoordingsplicht ertoe leiden dat mensenrechtenverdedigers getuigen, hetzij in een openbaar forum (bijvoorbeeld een krant) of voor een rechtbank of tribunaal, van mensenrechtenschendingen die al hebben plaatsgevonden. Op deze manier dragen verdedigers bij aan het verkrijgen van gerechtigheid namens slachtoffers in specifieke gevallen van mensenrechtenschendingen en aan het doorbreken van patronen van straffeloosheid, waardoor toekomstige schendingen worden voorkomen. Een aanzienlijk aantal verdedigers, vaak via speciaal opgerichte organisaties, richt zich uitsluitend op het beëindigen van straffeloosheid voor schendingen. Dezelfde groepen verdedigers zouden zich ook kunnen inzetten voor het versterken van de capaciteit van de staat om daders van schendingen te vervolgen, bijvoorbeeld door mensenrechtentrainingen te verzorgen voor officieren van justitie, rechters en de politie.

7. Ondersteuning van beter bestuur en overheidsbeleid

Sommige mensenrechtenverdedigers richten zich op het aanmoedigen van een regering als geheel om haar mensenrechtenverplichtingen na te komen, bijvoorbeeld door informatie over de mensenrechten te publiceren.

De staat van dienst van de overheid op het gebied van de implementatie van mensenrechtennormen en het monitoren van de geboekte vooruitgang. Sommige verdedigers richten zich op goed bestuur en pleiten voor democratisering en een einde aan corruptie en machtsmisbruik. Ook geven ze training aan de bevolking over hoe te stemmen en waarom hun deelname aan verkiezingen belangrijk is.

8. Bijdragen aan de implementatie van mensenrechtenverdragen

Mensenrechtenverdedigers leveren een belangrijke bijdrage, met name via hun organisaties, aan de implementatie van internationale mensenrechtenverdragen. Veel niet-gouvernementele organisaties (ngo's) en intergouvernementele organisaties dragen bij aan de ontwikkeling van projecten voor huisvesting, gezondheidszorg en duurzame inkomensgeneratie voor arme en gemarginaliseerde gemeenschappen. Ze bieden training in essentiële vaardigheden en stellen apparatuur zoals computers beschikbaar om gemeenschappen betere toegang tot informatie te geven.

Deze groep verdient bijzondere aandacht, aangezien haar leden niet altijd worden omschreven als mensenrechtenverdedigers en zij zelf de term "mensenrechten" mogelijk niet gebruiken in een beschrijving van hun werk. In plaats daarvan richten zij zich op termen zoals "gezondheid", "huisvesting" of "ontwikkeling", die hun werkterrein weerspiegelen. Veel van deze activiteiten ter ondersteuning van de mensenrechten worden in algemene termen omschreven als ontwikkelingsacties. Veel ngo's en VN-organen vallen binnen deze categorieën. Hun werk, net als dat van andere mensenrechtenverdedigers, is cruciaal voor de eerbiediging, bescherming en verwezenlijking van mensenrechtennormen, en zij hebben en verdienen de bescherming die de Verklaring van de Rechten van de Mens aan hun activiteiten biedt.

9. Mensenrechteneducatie en -training

Een andere belangrijke actie die mensenrechtenverdedigers ondernemen, is het aanbieden van mensenrechteneducatie. In sommige gevallen nemen educatieve activiteiten de vorm aan van training in de toepassing van mensenrechtennormen in de context van een professionele activiteit, bijvoorbeeld door rechters, advocaten, politieagenten, militairen of mensenrechtenmonitors. In andere gevallen kan educatie breder zijn en bestaan uit het geven van voorlichting over mensenrechten op scholen en universiteiten of het verspreiden van informatie over mensenrechtennormen aan het grote publiek of kwetsbare groepen.

Samenvattend: het verzamelen en verspreiden van informatie, belangenbehartiging en de

Mobilisatie van de publieke opinie is vaak het meest gebruikte instrument van mensenrechtenverdedigers in hun werk. Zoals in deze sectie uiteengezet, verstrekken ze echter ook informatie om anderen te versterken of te trainen. Ze nemen actief deel aan het verstrekken van de materiële middelen die nodig zijn om mensenrechten te verwezenlijken – door onderdak te bouwen, voedsel te verstrekken, ontwikkeling te versterken, enz. Ze werken aan democratische transformatie om de deelname van mensen aan de besluitvorming die hun leven vormgeeft te vergroten en goed bestuur te versterken. Ze dragen ook bij aan de verbetering van sociale, politieke en economische omstandigheden, het verminderen van sociale en politieke spanningen, het opbouwen van vrede, zowel nationaal als internationaal, en het bevorderen van het nationale en internationale bewustzijn van mensenrechten.

B. Wie kan mensenrechtenverdediger zijn?

Er is geen specifieke definitie van wie een mensenrechtenverdediger is of kan zijn. De Verklaring over mensenrechtenverdedigers (zie bijlage I) verwijst naar "personen, groepen en verenigingen die bijdragen aan ... de daadwerkelijke uitbanning van alle schendingen van de mensenrechten en fundamentele vrijheden van volkeren en individuen" (vierde preambule).

Volgens deze brede categorisering kunnen mensenrechtenverdedigers elke persoon of groep personen zijn die zich inzetten voor de bevordering van mensenrechten, variërend van intergouvernementele organisaties gevestigd in de grootste steden ter wereld tot individuen die binnen hun lokale gemeenschappen werken. Verdedigers kunnen van elk geslacht zijn, van verschillende leeftijden, afkomstig uit alle delen van de wereld en met allerlei professionele of andere achtergronden. Het is met name belangrijk om op te merken dat mensenrechtenverdedigers niet alleen te vinden zijn binnen ngo's en intergouvernementele organisaties, maar in sommige gevallen ook overheidsfunctionarissen, ambtenaren of leden van de private sector kunnen zijn.
sector.

1. Het verdedigen van de mensenrechten door middel van professionele activiteiten – betaald of vrijwillig

De meest voor de hand liggende verdedigers van mensenrechten zijn zij die dagelijks specifiek bezig zijn met het bevorderen en beschermen van mensenrechten. Bijvoorbeeld mensenrechtenmonitors die samenwerken met nationale mensenrechtenorganisaties, ombudsmannen voor de mensenrechten of mensenrechtenadvocaten.

Wat echter het belangrijkste is bij het karakteriseren van een persoon als mensenrechtenactivist

"verdediger" is niet de titel van de persoon of de naam van de organisatie waarvoor hij of zij werkt, maar eerder het mensenrechtenkarakter van het uitgevoerde werk. Het is niet essentieel dat iemand bekend staat als een "mensenrechtenactivist" of werkt voor een organisatie die "mensenrechten" in haar naam heeft, of überhaupt voor een organisatie werkt om een mensenrechtenverdediger te zijn. Veel medewerkers van de Verenigde Naties dienen als mensenrechtenverdedigers, zelfs als hun dagelijkse werk in andere termen wordt beschreven, bijvoorbeeld als "ontwikkeling". Evenzo kunnen nationale en internationale medewerkers van ngo's over de hele wereld die zich inzetten voor humanitaire zorgen, doorgaans worden omschreven als mensenrechtenverdedigers. Mensen die gemeenschappen voorlichten over hiv/aids, activisten voor de rechten van inheemse volkeren, milieuactivisten en vrijwilligers die werken in de ontwikkelingssector, spelen ook een cruciale rol als mensenrechtenverdedigers.

Veel mensen werken professioneel als mensenrechtenverdediger en ontvangen daarvoor een salaris. Er zijn echter ook veel anderen die professioneel als mensenrechtenverdediger werken, maar die als vrijwilliger werken en geen vergoeding ontvangen. Mensenrechtenorganisaties beschikken doorgaans over zeer beperkte financiering en het werk van deze vrijwilligers is van onschatbare waarde.

Veel professionele activiteiten houden zich niet altijd bezig met mensenrechten, maar kunnen wel incidenteel verband houden met mensenrechten. Zo behandelen advocaten die zich bezighouden met handelsrecht bijvoorbeeld niet vaak mensenrechtenkwesties en kunnen ze niet automatisch als mensenrechtenverdedigers worden omschreven. Toch kunnen ze soms wel als verdediger optreden door te werken aan zaken waarmee ze bijdragen aan de bevordering of bescherming van mensenrechten. Ook vakbondsleiders voeren tal van taken uit, waarvan vele geen verband houden met mensenrechten. Wanneer ze zich echter specifiek richten op de bevordering of bescherming van de mensenrechten van werknemers, kunnen ze wel als mensenrechtenverdedigers worden omschreven. Journalisten hebben eveneens een breed mandaat om informatie te verzamelen en deze te verspreiden onder het publiek via de gedrukte media, radio of televisie. In hun algemene rol zijn journalisten geen mensenrechtenverdedigers. Veel journalisten treden echter wel op als verdedigers, bijvoorbeeld wanneer ze verslag doen van mensenrechtenschendingen en getuigen van handelingen die ze hebben gezien. Leraren die hun leerlingen de basisbeginselen van mensenrechten bijbrengen, vervullen een vergelijkbare rol. Artsen en andere medische professionals die slachtoffers van mensenrechtenschendingen behandelen en revalideren, kunnen in de context van dit werk ook worden beschouwd als mensenrechtenverdedigers. Op grond van de eed van Hippocrates hebben artsen speciale plichten.

Degenen die bijdragen aan het waarborgen van rechtvaardigheid – rechters, politie, advocaten en andere belangrijke actoren – spelen vaak een specifieke rol en kunnen onder aanzienlijke druk staan om beslissingen te nemen die gunstig zijn voor de staat of andere machtige belangengroepen, zoals de leiders van de georganiseerde misdaad. Wanneer deze actoren in de rechtsgang zich extra inspannen om toegang tot eerlijke en onpartijdige rechtspraak te waarborgen en daarmee de mensenrechten van slachtoffers te waarborgen, kunnen zij worden beschouwd als mensenrechtenverdedigers.

Een vergelijkbare kwalificatie als "speciale inspanning" kan worden toegepast op andere beroepen of vormen van werkgelegenheid die geen duidelijke relatie hebben met mensenrechten. Degenen die deze banen bekleden, kiezen er soms voor om hun werk uit te voeren op een manier die specifieke ondersteuning biedt aan mensenrechten. Sommige architecten kiezen er bijvoorbeeld voor om hun bouwprojecten te ontwerpen op een manier die rekening houdt met relevante mensenrechten, zoals het recht op adequate (tijdelijke) huisvesting voor de mensen die aan het project zullen werken, of het recht van kinderen om te worden geraadpleegd over het ontwerp, indien het gebouw van specifiek belang voor hen is.

2. Het verdedigen van mensenrechten in een niet-professionele context

Veel mensen treden op als mensenrechtenverdedigers buiten hun professionele of werkcontext. Zo kan een student die andere studenten organiseert om campagne te voeren voor een einde aan marteling in gevangenissen, worden omschreven als een mensenrechtenverdediger. Een inwoner van een plattelandsgemeenschap die een demonstratie coördineert van leden van de gemeenschap tegen de aantasting van het milieu van hun landbouwgrond door fabrieksafval, kan ook worden omschreven als een mensenrechtenverdediger. Een politicus die zich verzet tegen endemische corruptie binnen een regering is een mensenrechtenverdediger vanwege zijn of haar actie ter bevordering en bescherming van goed bestuur en bepaalde rechten die door dergelijke corruptie worden bedreigd. Getuigen in rechtszaken om daders van mensenrechtenschendingen te vervolgen, en getuigen die informatie verstrekken aan internationale mensenrechtenorganisaties of nationale rechtbanken en tribunalen om hen te helpen bij het aanpakken van schendingen, worden ook beschouwd als mensenrechtenverdedigers in de context van die acties.

Mensen over de hele wereld streven naar de verwezenlijking van mensenrechten, afhankelijk van hun omstandigheden en op hun eigen manier. De namen van sommige mensenrechtenverdedigers zijn internationaal bekend, maar de meeste blijven onbekend.
Of iemand nu werkt als lokaal overheidsfunctionaris, een politieagent die de wet handhaaft of een entertainer die zijn of haar positie gebruikt om onrecht aan de kaak te stellen, ze kunnen allemaal een rol spelen in de bevordering van mensenrechten. De sleutel is om te kijken hoe zulke mensen

om de mensenrechten te ondersteunen en in sommige gevallen te kijken of er een ‘speciale “inspanning” wordt geleverd.

Het is duidelijk onmogelijk om de enorme verscheidenheid aan contexten waarin mensenrechtenverdedigers actief zijn te catalogiseren. Wat de meeste verdedigers echter gemeen hebben, is een toewijding aan het helpen van anderen, een toewijding aan internationale mensenrechtennormen, een geloof in gelijkheid en non-discriminatie, vastberadenheid en, in veel gevallen, een enorme moed.

C. Wordt er een minimumstandaard vereist voor mensenrechtenverdedigers?

Er is geen "kwalificatie" vereist om mensenrechtenverdediger te zijn, en de Verklaring over mensenrechtenverdedigers maakt duidelijk, zoals hierboven uitgelegd, dat we allemaal verdedigers van mensenrechten kunnen zijn als we ervoor kiezen om vreedzaam te zijn en te handelen. Desalniettemin is de "standaard" die aan een mensenrechtenverdediger wordt gesteld een complexe kwestie, en de Verklaring geeft duidelijk aan dat verdedigers zowel verantwoordelijkheden als rechten hebben.

Het accepteren van de universaliteit van de mensenrechten

Mensenrechtenverdedigers moeten de universaliteit van de mensenrechten, zoals gedefinieerd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, accepteren. Ieman[3]d kan niet bepaalde mensenrechten ontkennen en zich tegelijkertijd een mensenrechtenverdediger noemen omdat hij of zij opkomt voor andere rechten. Het zou bijvoorbeeld onacceptabel zijn om de mensenrechten van mannen te verdedigen, maar te ontkennen dat vrouwen gelijke rechten hebben.

Wie heeft gelijk en wie niet? Maakt dat verschil?

Een tweede belangrijk punt betreft de geldigheid van de aangevoerde argumenten.
Het is niet essentieel dat een mensenrechtenverdediger correct is in zijn of haar argumenten om een echte verdediger te zijn. De cruciale vraag is of de persoon een mensenrecht verdedigt. Een groep verdedigers kan bijvoorbeeld opkomen voor het recht van een plattelandsgemeenschap om het land te bezitten waarop ze al generaties lang wonen en boeren. Ze kunnen protesteren tegen particuliere economische belangen die beweren alle grond in het gebied te bezitten. Ze kunnen al dan niet gelijk hebben over wie de eigenaar van het land is. Of ze juridisch correct zijn, is echter niet relevant om te bepalen of ze echte mensenrechtenverdedigers zijn. De cruciale vraag is of hun zorgen binnen de reikwijdte van de mensenrechten vallen.

Dit is een zeer belangrijke kwestie, omdat mensenrechtenverdedigers in veel landen door de staat, of zelfs het publiek, vaak als ongelijk worden beschouwd omdat ze slechts één kant van een argument steunen. Vervolgens wordt hen verteld dat ze geen "echte" mensenrechtenverdedigers zijn. Evenzo worden verdedigers die optreden ter verdediging van de rechten van politieke gevangenen of leden van gewapende oppositiegroepen door de staatsautoriteiten vaak omschreven als aanhangers van dergelijke partijen of groepen, simpelweg omdat ze opkomen voor de rechten van de betrokkenen.

Dit klopt niet. Mensenrechtenverdedigers moeten worden gedefinieerd en geaccepteerd op basis van de rechten die ze verdedigen en hun eigen recht om dat te doen.

Vreedzame actie

Ten slotte moeten de acties van mensenrechtenverdedigers vreedzaam zijn om te voldoen aan de Verklaring over mensenrechtenverdedigers.

BEKIJK DEZE PAGINA IN:

Wereldwijde sociale kanalen

Laatste

Featureverhalen

Mediacentrum

Vergaderingen en evenementen

Bronnen

Databanken

Bibliotheek

Publicaties

Verbinden

Neem contact met ons op

Volg ons

Werk met ons

United Nations

Doneren